

HEILSA

Broken Heart Syndrome

- tá eitt hjarta verður knúst

Eingin okkara er tryggjaður móti eitt nú hjartasorg, vanlukkum ella mistum sambúgva, men vit hava eina ávirkan á, hvussu vit loysa trupulleikan

Vilmund Jacobsen

Fyri tey flestu er eitt knúst hjarta ein kensla. Kenslan av, at hjartað vil treingja út gjøgnum bróstkassan – ella, at hjartað er skotið í pettir. Men, fyri onnur kann hetta gerast meira enn ein kensla. Hjá nøkum fær sorgin hjarta til at syndrast, og tá verður hetta á fremmandamáli rópt, "Broken Heart Syndrome".

lukkur og ymiskir sálarligir stoytir. Vit skulu minnst til, at hjarta er altíð ein partur av okkum. Tað er ikki "krøkt" úr restini av likaminum og verður tískil ávirkað av okkara sinnis- stöðu.

Einaferð hevur tað helst verið óhugsandi í læknafrøðiligum samanhangi, at sinnið kann taka lívið av okkum, men soleiðis er tað nú einaferð.

Vitanin um hjartað er vorð-

Tað deildað hjartað

Tað, sum hendir, tá hjartað fer í "knús", er, at partur av hjartanum gevst við at sláa, og vinstra høvudskamar bólgnar upp. Tá hetta hendir, fer hjartað at líkjast einari fellu, sum japanesarar gjøgnum tíðirnar hava brúkt til veiði eftir blekkspruttu ella høggsulokki.

Tað kann ljóða ógvusligt og næstan ófatiligt, at hjarta á ein slíkan hátt kann steðga við

at talan helst er um einar 27 eldri kvinnur. Orsøkin til, at talan er um fleiri kvinnur enn menn, kann hava nakað við hormonir at gera – ella, at menn og kvinnur ikki hava eins nógvur nervar í hjartanum.

Í læknaverðini halda tey, at ein triðingur av tilburðunum hava sína orsök í sálarligari tyngd, ein triðingur í líkamligari mœði – og síðan duga læknarnir ikki at greiða frá, hvør orsøkin er til hin seinasta triðingin.

Tá hugt verður eftir teimum tilburðum, sum læknaverðin kennir orsøkina til, eru nøkur felagseyðkenni. Tí tað, sum hendir, tá fólk uppliva ógvusliga mœði – líkamliga ella sálarliga – er, at heilin mælir okkum til antin at "flýggja" ella at "stríðast".

Tá hetta hendir, verða eitt

Emil Christensen, sum hevur skrivað eina phd. um "Broken Heart Syndrome", stuðlar undir tað, sum Patrick O'Gara er komin eftir.

Doyggja av sorg

Tá hjartað verður knúst á ein slíkan hátt, kann stöðan gerast vanlukkulig. Í flestu førum kemur hjartað kortini fyrir seg aftur – og pumpar víðari – til tað verður knúst eina aðru ferð.

Men, hetta er ikki einasti háttur, at hjartað kann gerast ávirkað av sinninum.

Ein amerikansk kanning frá 2011 vísir, at eldri, sum hava mist sín hjúnafelegu ella sambúgva, eru í nógv størri vanda fyrir at fáa hjartatilburð enn onnur. Í mun til fyrbrigdið "Broken Heart Syndrome", sum serliga rakar kvinnur, er deyðstítleikin sum heild størri millum einkjumenn eftir, at hjúnafelegi ella sambúgvi er farin.

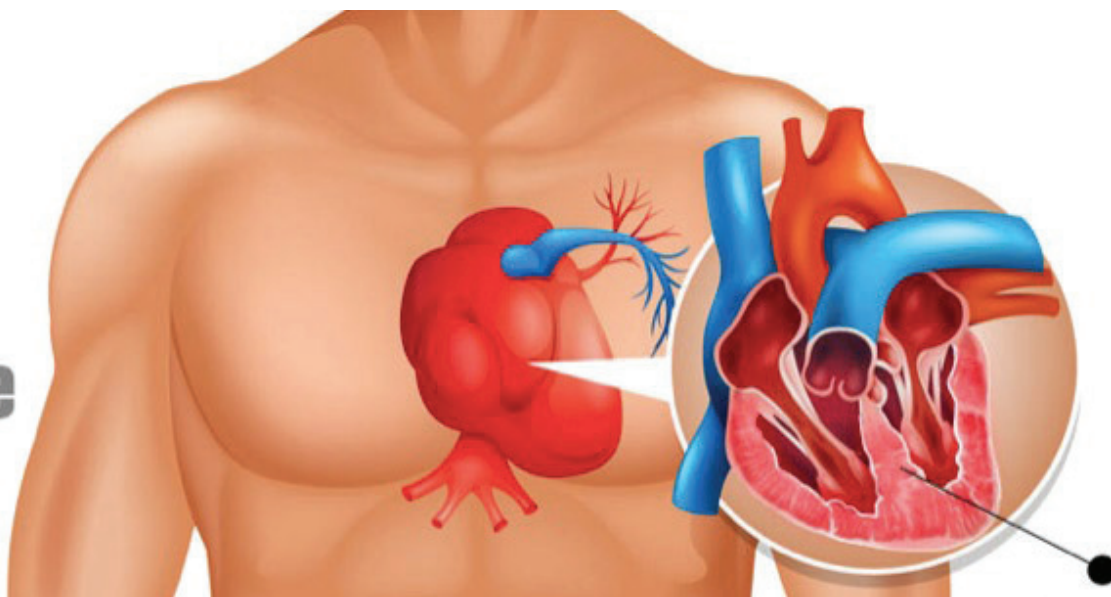
Ein orsök kann vera økta strongdarstigið í likaminum, sum ávirkar immunverjuna og soleiðis ger, at fólk eru meira viðkvømt móti øðrum sjúkum, men sambært www.helse.dk er frágreiðingin ikki kannað til botns.

Eingin tryggjaður

Niðurstøðan er, at hjartað kann ikki spreingjast í bróstinum, men tað kann fara í knús, og hjartað kann saktans gerast ávirkað av sinninum – og sinnið kann gerast ávirkað av okkara hugburði.

Eingin okkara er tryggjaður móti eitt nú hjartasorg, vanlukkum ella mistum sambúgva, men vit hava eina ávirkan á, hvussu vit loysa trupulleikan, sum er uppstaðin. Soleiðis kunnu vit eisini minkan um vandan fyrir, at særda hjartað ikki verður til eitt sovandi hjarta.

Broken Heart Syndrome

Eitt hjarta kann ikki bókstaviliga breyta, og tað kann ikki syndrast í smápetti. Tað kann ikki knúsast á sama hátt sum ein rútur. Og tó; eitt hjarta kann broyta skap og gerast sovandi í eina tíð.

Partur av likaminum

Men, hvat kann so loysa út ein slíkan baksláttur, um vit kunnu rópa tað so?

Jú, tað kann hjartasorg, van-

in so viðurkend, at henda líðing í dag ikki bara hevur fingið eitt ella tvey, men heili trý heiti – "Broken Heart Syndrome", "Stress Kardiomyopati" og "Takotsubo Cardiomyopathy".

Síðstnevnda heiti hevur tilknýti til japanskt mál, tí tað var í 1991, at ein japanesari varnaðist hesa líðing og gav henni navn eftir tí skapi, sum hjartað hevur, tá tað fer í knús.

sínum virknaði, men hetta hendir eitt nú fyrir umleið 30 danir um árið.

Hetta er eitt tal, sum sambært www.helse.dk hevur verið rættiliga stöðugt, síðan henda líðing varð staðfest í 1991, men hevur helst verið á leið hitt sama í árunum fyrir hesa tíð.

Hjartað verður lamt

Av einum tali á 30, siga hagtøl,

nú leysgivin stórar mongdir av strongdar-hormonum, og sambært Patrick O'Gara, hjartalækna á Brigham and Women's Hospital, lamma hesi hormonir snøgt sagt hjartað.

Patrick O'Gara leggur dent á, at hetta er ástøðið, sum tey í lötuni arbeiða við, men tað er framvegis nógv, sum læknaverðin enn ikki veit um "knúst" hjørtu.

Danski læknin, Thomas